

ก กฏ ท ม า ย

วิ. อาญาพิสดาร

เล่ม 1

(ฉบับปรับปรุงใหม่ ปี 2559)

หลักกฎหมาย

และแนวคำพิพากษาฎีกา

ตาม ป.วิ.อ. ภาค 1 และ 2

(แก้ไขใหม่ ปี 2558)

Jurisprudence Group

โดย วิเชียร ดิเรกอุดมศักดิ์ ผู้พิพากษา

วิ.อาญาพิสดาร

เล่ม 1

(ฉบับปรับปรุงใหม่ ปี 2559)

หลักกฎหมาย และ
แนวคำพิพากษาศาลฎีกา

ตาม ป.วิ.อ. ภาค 1 และ 2

(แก้ไขเพิ่มเติมล่าสุด)

เลขทะเบียน	M 0149657
วันลงทะเบียน	2.1 ก.ค. 2559
เลขเรียกหนังสือ	3451 05 2559/2 2559

ราคา 320 บาท

วิ.อาญาพิสดาร เล่ม 1
(ฉบับปรับปรุงใหม่ปี 2559)

เนื้อหา

หลักกฎหมาย และ
แนวคำพิพากษาศาลฎีกา
ตาม ป.วิ.อ. ภาค 1 และ 2

ราคา 320 บาท

โดย วิเชียร ติเรกอุดมศักดิ์
(Jurisprudence Group)

หจก. แสงจันทร์การพิมพ์
188/4-5 ถนนเจริญกรุง 67
แขวงยานนาวา เขตสาทร
กรุงเทพมหานคร 10120
โทร 2114058, 2117526

จัดทำและจัดจำหน่ายโดย

นางอุทัยวรรณ ติเรกอุดมศักดิ์
100/153 ถนนรัตนดิเบสร์ ซ. ทำอิฐ
ตำบลไทรมา อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี

02-9859565

คำนำ

(ฉบับปรับปรุงใหม่ ปี 2559)

วิ.อาญาพิสดาร ฉบับปรับปรุงใหม่ ปี 2559 เล่ม 1-2 นี้ ผู้จัดทำได้ทำการปรับปรุงแก้ไข วิ.อาญาพิสดารที่ได้จัดพิมพ์มาแล้วหลายครั้ง โดยได้แก้ไขเพิ่มเติมหลักกฎหมายและแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาให้ทันสมัยอยู่เสมอ ผู้จัดทำขอยืนยันเจตนาในการจัดทำหนังสือทุกเล่มว่า ต้องการเผยแพร่แนวทางการจัดทำซึ่งเป็นวิธีการนำเสนอที่แตกต่างจากคำบรรยายและหนังสืออื่น ๆ ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจหลักกฎหมายต่าง ๆ เชื่อมโยงให้เป็นระบบง่ายต่อการจดจำ และเพื่อให้ทราบหลักกฎหมายและแนวคำพิพากษาศาลฎีกาใหม่ล่าสุด รวมทั้งความแตกต่างของคำพิพากษาศาลฎีกาในเรื่องที่มีข้อเท็จจริงใกล้เคียงกัน โดยมีได้มุ่งหวังให้ใช้เป็นหนังสือในการแก้งข้อสอบแต่อย่างใด แต่ปรารถนาให้ผู้อ่านใช้เหตุผลและความเข้าใจในการใช้กฎหมายอย่างถูกต้องแท้จริงซึ่งจะยังผลให้สามารถทำข้อสอบ หรือนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อนึ่ง ในปี 2557 ได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 115/2557 แก้ไขเพิ่มเติม ป.วิ.อ. โดยให้เพิ่มเติมมาตรา 21/1 ยกเลิกมาตรา 142 วรรคสาม และเพิ่มเติมมาตรา 145/1 จึงได้มีการปรับปรุงเพิ่มเติมตามบทบัญญัติที่แก้ไขใหม่แล้ว

ด้วยปรารถนาดีจาก

นายวิเชียร ดิเรกอุดมศักดิ์
ผู้พิพากษา

พฤศจิกายน 2558

แก้ไข ระเบียบวิธีสารบาญ ๒ (๔)

	มาตรา	หน้า
ผู้เสียหาย	2(4)	7
คำร้องทุกข์	2(7)	91
ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย	4,5	101
การตั้งผู้แทนเฉพาะคดี	6	122
การดำเนินคดีอาญานิติบุคคล	7	125
สิทธิของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา	7/1	128
สิทธิของจำเลย	8	130
การใช้ล่ามแปล	13	131
การดำเนินคดีผู้วิกลจริต	14	134
การนำ ป.วิ.พ. มาใช้	15	137
อำนาจสืบสวนสอบสวน	17-21	144
เขตอำนาจศาล	22-27	181
การขอโอนคดี	23	191
ความผิดเกี่ยวพันกัน	24	193
ผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา	28	197
ผู้เสียหายฟ้องคดีแล้วตายลง	29	198
โจทก์ร่วม	30, 31	207
รวมพิจารณา	33	223
ถอนฟ้อง	35,36	225
คดีอาญาเล็กน้อย	37, 38	241
สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ	39	246

	มาตรา	หน้า
ถอนคำร้องทุกข์	39(2)	248
ยอมความ	39(2)	264
ฟ้องซ้ำ	39(4)	280
คดีแพ่งเกี่ยวกับคดีอาญา	40-51	306
พนักงานอัยการเรียกทรัพย์สินแทนผู้เสียหาย	43, 44	315
สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหาย	44/1, 44/2 ฯลฯ	338
คำพิพากษาคดีแพ่ง	47	352
การฟ้องข้อเท็จจริงในคดีแพ่งเกี่ยวกับคดีอาญา	46	363
หมายเรียก หมายอาญา จับ ชั่ง จำคุก คั่น	52-105	386
ปล่อยชั่วคราว	106-119 ทวิ	459
การสอบสวน	120-147	476
การสอบปากคำเด็กในชั้นสอบสวน		535
การชั้นสูตรพลิกศพ		546
การสืบพยานเด็ก		551

ผู้เสียหาย (มาตรา 2 (4))

บทนำ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติให้ “ผู้เสียหาย” มีสิทธิดำเนินคดีทุกขั้นตอน ตั้งแต่การร้องทุกข์ การฟ้องคดี การเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ เป็นโจทก์ฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องเนื่องสืบคดีอาญา การถอนฟ้อง ยอมความ ตลอดจนการอุทธรณ์ฎีกา ดังนั้น เรื่องผู้เสียหายจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ

ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4) แบ่งผู้เสียหายเป็น 2 ประเภท คือ

1. ผู้เสียหายโดยแท้จริง
2. ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายโดยแท้จริงตามมาตรา 4,5 และ 6

สำหรับการพิจารณาว่าบุคคลใดจะเป็นผู้เสียหายโดยแท้จริงหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาว่าความผิดอาญาที่เกิดขึ้นนั้นต้องด้วยบทกฎหมายใด โดยบทกฎหมายนั้นมีขึ้นเพื่อประสงค์ที่จะคุ้มครองบุคคลประเภทใด และบุคคลนั้นได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดนั้นด้วย ซึ่งบทกฎหมายบางมาตราก็บัญญัติขึ้นเพื่อประสงค์จะคุ้มครองบุคคลหลายประเภทในความผิดฐานเดียวกัน ฉะนั้น บางฐานความผิดจึงอาจมีบุคคลผู้ได้รับความเสียหายได้หลายประเภท ในเรื่องนี้ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาพอแยกได้กว้าง ๆ ว่าบุคคลใดเป็นผู้เสียหายดังนี้

- ก. ความผิดที่กระทำต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลโดยตรง กรณีนี้ถือหลักว่ากระทำความผิดต่อบุคคล หรือทรัพย์สินของบุคคล หรือเกี่ยวข้องกับส่วนได้เสียของบุคคลใด บุคคลนั้นย่อมเป็นผู้เสียหาย (ฎ.13489/2553,3252/2545,1284/2514)
- ข. ความผิดที่กระทำต่อเจ้าพนักงานของรัฐหรือกิจการของรัฐ เช่น ความผิดฐานแจ้งความเท็จ หรือเบิกความเท็จ กรณีนี้โดยหลักถือว่ารัฐเป็นผู้เสียหาย เอกชนไม่ใช่ผู้เสียหาย เว้นแต่การกระทำความผิดไปเกี่ยวข้องกระทบถึงเอกชนคนใดให้ได้รับความเสียหายโดยตรง จึงจะถือว่าเอกชนคนนั้นเป็นผู้เสียหายด้วย (ฎ.1041/2542,2415/2535,3963/2543,1572/2525,552/2514)
- ค. ความผิดที่กระทำต่อรัฐ เช่น ความผิดตาม พ.ร.บ.จรรยาทางบก ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ กรณีนี้ ถือว่ารัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหาย เอกชนไม่ใช่ผู้เสียหาย

นอกจากนี้ ศาลฎีกาวางหลักเพิ่มเติมอีกว่า จะถือว่าบุคคลใดเป็น “ผู้เสียหาย” ก็ต้องปรากฏว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยด้วย กล่าวคือ บุคคลนั้นต้องไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด หรือรู้เห็น หรือสมัครใจยินยอมให้เกิดการกระทำความผิดนั้น (ฎ. 5342/2549, 3100/2547, 1281/2503) ซึ่งหลักในข้อนี้ที่มาจากหลักกฎหมายทั่วไป อันเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายว่า “ผู้ที่จะมาฟ้องคดีต้องมีแห่งความยุติธรรมต้องมาด้วยมืออันบริสุทธิ์” นั้นเอง

ความหมาย “ผู้เสียหาย” ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

1. มีการกระทำความผิดทางอาญารฐานใดฐานหนึ่งเกิดขึ้น
2. บุคคลนั้นได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดอาญาดังกล่าว
3. บุคคลนั้นต้องเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย

“ผู้เสียหายโดยนิตินัย” หมายถึง ผู้ที่ไม่มีส่วนในการกระทำความผิด หรือไม่เป็นผู้ใช้หรือสนับสนุนหรือรู้เห็นในการกระทำความผิดหรือการกระทำที่มีวัตถุประสงค์ที่ผิดต่อกฎหมายนั้นด้วย

แนวคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับผู้เสียหายในความผิดอาญารฐานต่าง ๆ

ผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกง

ผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกง ได้แก่ ผู้ที่ถูกหลอกลวง และเจ้าของทรัพย์ที่ถูกฉ้อโกง ศาลฎีกาที่ 7960/2551, 4684/2528 (ประชุมใหญ่), 10552/2553

ฎีกาที่ 7960/2551 แม้ตามสัญญาเช่าซื้อจะมีข้อสัญญาห้ามมิให้ผู้เช่าซื้อนำรถยนต์ที่เช่าซื้อไปจำหน่ายให้แก่บุคคลอื่นก็ตาม ก็เป็นเรื่องระหว่างผู้ให้เช่าซื้อกับผู้เสียหายซึ่งจะต้องไปว่ากล่าวกันอีกส่วนหนึ่ง ทั้งข้อเท็จจริงยังได้ความจากคำเบิกความของผู้เสียหายว่าผู้เสียหายแจ้งให้บริษัทผู้ให้เช่าซื้อทราบแล้วว่าจะทำสัญญาเปลี่ยนตัวผู้เช่าซื้อเป็นจำเลย เมื่อจำเลยกับพวกร่วมกันหลอกลวงผู้เสียหายให้ขายดาวนร์รถยนต์แก่จำเลย การกระทำของจำเลยจึงเป็นการกระทำต่อผู้เสียหายโดยตรง โดยผู้เสียหายไม่ได้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงด้วย อีกทั้งขณะเกิดเหตุผู้เสียหายเป็นผู้ครอบครองและใช้ประโยชน์จากรถยนต์คันดังกล่าวในฐานะผู้เช่าซื้อ จึงเป็นผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4) ผู้เสียหายจึงมี

อำนาจร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยได้

ฎีกาที่ 4684/2528(ประชุมใหญ่) การที่จำเลยซึ่งเป็นผู้จัดการของโจทก์ร่วมหลอกลวงลูกค้าของโจทก์ร่วมว่าโจทก์ร่วมขึ้นราคาสินค้า ลูกค้าหลงเชื่อซื้อตามนั้น เงินส่วนที่ขายเกินกำหนดเป็นเงินของลูกค้าส่งมอบให้จำเลยเพราะถูกจำเลยหลอกลวง มิใช่เป็นเงินที่จำเลยได้รับไว้เกี่ยวกับการเป็นตัวแทนตาม ป.พ.พ.มาตรา 810 จึงเป็นเงินของลูกค้าผู้ถูกลอกลวงหาใช่เงินของโจทก์ร่วมไม่ โจทก์ร่วมจึงมิใช่ผู้เสียหาย เมื่อลูกค้าผู้เป็นเจ้าของเงินซึ่งเป็นผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ พนักงานอัยการโจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

ข้อสังเกต เรื่องนี้ จำเลยหลอกลวงลูกค้าและเอาเงินเฉพาะส่วนที่เกินราคาสินค้าไป ผู้ที่ถูกหลอกลวงก็คือลูกค้าที่ซื้อสินค้าและเงินส่วนที่เกินก็เป็นของลูกค้า ลูกค้าจึงเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกง โจทก์ร่วมเป็นเจ้าของสินค้าแต่ไม่มีสิทธิได้รับเงินค่าสินค้าที่ลูกค้าจ่ายเกินนั้น การที่จำเลยในฐานะตัวแทนของโจทก์ร่วมรับเงินไว้ จึงไม่ถือว่าเป็นการรับไว้แทนโจทก์ร่วม โจทก์ร่วมจึงมิใช่ผู้เสียหาย

ฎีกาที่ 10552/2553 แม้มตามคำฟ้องโจทก์จะบรรยายว่าจำเลยโดยทุจริตหลอกลวงผู้เสียหายที่ 2 ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จและด้วยการแสดงตนเป็นคนอื่น แต่ตามทางพิจารณาที่ได้ความนั้น เป็นเรื่องที่จำเลยหลอกลวง ส. มารดาผู้เสียหายที่ 2 มิใช่หลอกลวงผู้เสียหายที่ 2 ซึ่งเป็นเจ้าของเงินก็ตาม แต่เมื่อผู้เสียหายที่ 2 เป็นเจ้าของเงินที่ให้กู้และเป็นผู้ทำสัญญากู้ในฐานะผู้ให้กู้เงินที่จำเลยผู้กู้นำเงินที่ติดของบุคคลอื่นมาหลอกลวงดังกกล่าว เพื่อให้ได้เงินที่กู้ยืมไป ผู้เสียหายที่ 2 ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดของจำเลยแล้ว จึงเป็นผู้เสียหาย

ฎีกาที่ 8575/2551 ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. ประกอบอาชีพรับจ้างขนส่งสินค้า ได้รับมอบสินค้าจากห้างหุ้นส่วนจำกัด ฮ. เพื่อนำไปส่งให้แก่ร้าน ท. ลูกค้า ห้างฯ ป. จึงเป็นตัวแทนของห้างฯ ฮ. และได้ความว่าร้าน ท. ได้สั่งซื้อสินค้าทางโทรศัพท์ และเมื่อลูกค้าได้รับสินค้าแล้วจึงจะชำระเงิน แสดงว่าการส่งมอบสินค้านี้จะเป็นไปตามที่ลูกค้าต้องการหรือไม่ยังไม่แน่นอน เพราะต้องให้ลูกค้าตรวจสอบก่อน หากใช่ตามที่ต้องการตกลงซื้อขายกันแล้วจึงจะชำระเงิน เมื่อสินค้านี้ยังไม่มีการชำระราคาและยังไม่ได้ส่งมอบให้แก่ร้าน ท. กรรมสิทธิ์ใน

สินค้าดังกล่าวจึงยังเป็นของห้างฯ ฮ. การที่มีผู้โทรศัพท์มาหาลอกลง ส. ซึ่งเป็นพนักงานของห้างฯ ป. และมารับสินค้าไป ห้างฯ ฮ. ซึ่งเป็นตัวการและเป็นเจ้าของสินค้าย่อมได้รับความเสียหาย ห้างฯ ฮ. จึงเป็นผู้เสียหายตามกฎหมาย มีสิทธิร้องทุกข์ขอให้ดำเนินคดีแก่ผู้ลอกลงในความผิดฐานฉ้อโกงได้

แต่ถ้าจำเลยมีเจตนาลอกลงเพื่อเอาทรัพย์สินจากโจทก์ร่วมที่ 1 เมื่อโจทก์ร่วมที่ 1 นำเรื่องไปบอกแก่โจทก์ร่วมที่ 2 เป็นเหตุให้โจทก์ร่วมที่ 2 หลงเชื่อจึงมอบเงินส่วนหนึ่งให้แก่โจทก์ร่วมที่ 1 นำมอบให้แก่จำเลย โจทก์ร่วมที่ 1 เท่านั้นเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกง ดูฎีกาที่ 6969/2555

ฎีกาที่ 6969/2555 จำเลยพูดลอกลงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งต่อโจทก์ร่วมที่ 1 จนโจทก์ร่วมที่ 1 หลงเชื่อส่งมอบเงินให้แก่จำเลย แม้เงินบางส่วนเป็นเงินของโจทก์ร่วมที่ 2 ที่โอนมาให้ในบัญชีของโจทก์ร่วมที่ 1 เพื่อให้ส่งมอบแก่จำเลยเนื่องจากเมื่อโจทก์ร่วมที่ 1 หลงเชื่อตามคำลอกลงของจำเลยแล้วได้เล่าให้โจทก์ร่วมที่ 2 ฟัง โจทก์ร่วมที่ 2 หลงเชื่อว่าเป็นความจริงจึงร่วมลงทุนด้วย แต่การพูดลอกลงของจำเลยเป็นการพูดเพื่อให้มีผลต่อโจทก์ร่วมที่ 1 และได้ทรัพย์สินจากโจทก์ร่วมที่ 1 เท่านั้น จำเลยมิได้ลอกลงโจทก์ร่วมที่ 2 หรือเจตนาให้ได้ทรัพย์สินจากโจทก์ร่วมที่ 2 จึงไม่อาจถือได้ว่าการที่โจทก์ร่วมที่ 2 รับฟังเรื่องราวจากโจทก์ร่วมที่ 1 แล้วหลงเชื่อว่าเป็นความจริงและประสงค์ร่วมลงทุนกับโจทก์ร่วมที่ 1 ด้วย จึงได้โอนเงินผ่านธนาคารเข้าบัญชีโจทก์ร่วมที่ 1 เพื่อส่งมอบให้แก่จำเลยเกิดจากการกระทำความผิดทางอาญาของจำเลยต่อโจทก์ร่วมที่ 2 และส่งผลให้โจทก์ร่วมที่ 2 เป็นผู้เสียหาย โจทก์ร่วมที่ 2 จึงไม่ใช่ผู้เสียหาย

ผู้ที่ถูกลอกลงเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกง แม้จะมีได้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน ดูฎีกาที่ 1341/2495 หรือผู้อื่นเป็นผู้ส่งทรัพย์สินให้ก็ตาม ดูฎีกาที่ 1064/2491

ฎีกาที่ 1341/2495 จำเลยได้ลอกลงซื้อน้ำอัดลมไปจากหุ้นส่วนผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด แล้วไม่ยอมชำระราคา กลับปฏิเสธว่าไม่ได้มาติดต่อขอซื้อน้ำอัดลม ดังนี้ ถือได้ว่าผู้จัดการนั้นเป็นผู้เสียหายเพราะเป็นผู้ถูกลอกลง ส่วนน้ำอัดลมจะเป็นของห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือไม่ หากเป็นเหตุทำให้ผู้จัดการซึ่งเป็นผู้เสียหายอยู่แล้วกลายเป็นมิใช่ผู้เสียหายไม่